

Sygn. akt I S 15/17

POSTANOWIENIE

Dnia 5 maja 2017 roku

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie: SSA Małgorzata Wołczańska

SA Ewa Jastrzębska (spr.)

SA Anna Bohdziewicz

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2017 r. w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko P. K.

o rozwód

na skutek skargi powódki na naruszanie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w sprawie prowadzonej przez Sąd Okręgowy w K. sygn. akt XVIII RC 2562/12

postanawia:

1. stwierdzić, że w sprawie pod sygn. akt XVIII RC 2562/12 prowadzonej w Sądzie Okręgowym w K. nastąpiła przewlekłość postępowania w okresie od dnia 23 kwietnia 2016r do dnia 6 czerwca 2016r, od 23 czerwca 2016r do dnia 9 listopada 2016r., od dnia 17 stycznia 2017r. do dnia 13.03. 2017r.;
2. przyznać powódce od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w K. kwotę 3.000 (trzy tysiące) złotych;
3. zasądzić od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w K. na rzecz powódki 440 (czterysta czterdzieści) złotych tytułem kosztów postępowania.

SSA Anna Bohdziewicz SSA Małgorzata Wołczańska SSA Ewa Jastrzębska

Sygn. akt I S 15/17

UZASADNIENIE

Powódka domagała się stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w K. w Wydziale(...) w sprawie z jej powództwa przeciwko P. K. o rozwód doszło do przewlekłości postępowania oraz o przyznanie jej od Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w K. kwoty 6.000 zł.

Skarżąca wskazała, że wniosła pozew w dniu 20 października 2012r., w dniu 23 marca 2016r. wniosła o zabezpieczenie alimentów na małoletnią córkę, a do dnia dzisiejszego wnioski o udzielenie zabezpieczenia nie zostały rozpoznane. Sąd nie rozpoznał wniosku o zabezpieczenie na rozprawie ani też nie wyznaczył w tym celu posiedzenia niejawnego. Brak rozpoznania wniosku o zabezpieczenie stanowi ewidentne naruszenie terminu wskazanego w art. 737 kpc, obecnie zagrożone jest dobro dziecka, a całe koszty utrzymania spoczywają na matce. Ponadto sąd nie podjął żadnych czynności mających na celu udostępnienie przepisów właściwych dla orzekania w sprawie alimentacyjnej dziecka zamieszkałego na terenie Austrii. Celem usunięcia przewlekłości i zaistniałych uchybień konieczne jest wydanie przez

sąd rozpoznający skargę zlecenia wydania zarządzenia o wyznaczeniu posiedzenia niejawnego celem rozpoznania wniosku o udzielenie zabezpieczenia oraz bezzwłocznego rozpoznania wniosku o zabezpieczenie.

Prezes Sądu Okręgowego w K. wniósł o oddalenie skargi .

Zarzucał, że w sprawie nie doszło do naruszenia prawa powoda do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Odnośnie do rozpoznania wniosku o zabezpieczenie wskazał, iż sąd zobowiązany jest badać problem jurysdykcji i prawa właściwego na dzień wniesienia pozwu, a wtedy powódka mieszkała w Polsce, nadto treść przepisów koniecznych do rozpoznania wniosku została już uzyskana, a wniosek ten zostanie rozpoznany niezwłocznie po nadejściu tłumaczenia zaświadczenia z miejsca pracy pozwanego, bądź też na rozprawie w dniu 31 maja 2017r., na której planowane jest przesłuchanie stron.

Sąd Apelacyjny ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 20 października 2012 roku powódka złożyła pozew o rozwód przeciwko P. K., pozwany jest obywatelem I. i tam zamieszkuje. Po zarejestrowaniu sprawy przetłumaczono pozew i dokumenty i doręczono pozwanemu, w tym odpis pozwu za pośrednictwem organu doręczającego w I.. Wezwano powódkę do uiszczenia wpłaty na poczet tłumaczenia i wobec braku zaliczki postanowieniem z dnia 25 sierpnia 2014 roku zawieszono postępowanie. W trakcie zawieszenia wezwano powódkę ponownie o zaliczkę i po wpłacie zaliczki postanowieniem z dnia 5 stycznia 2015 roku podjęto postępowanie. Pozwany udzielił odpowiedzi na pozew i złożył wniosek o ustanowienie dla niego adwokata. Po przetłumaczeniu na język angielski oświadczenia majątkowego w dniu 1 kwietnia 2015 roku wysłano pozwanemu do wypełnienia w terminie 1 miesiąca pod rygorem zwrotu wniosku. Do dnia 24 września 2015 roku oświadczenie pozwanego nie wpłynęło, nie wpłynęło też potwierdzenia odbioru przez niego wezwania do uzupełnienia braków, w takiej sytuacji 24 września 2015 roku sporządzono pismo do organu doręczającego w I. o udzielenie informacji o sposobie i terminie doręczenia pozwanemu przesyłki bądź poinformowania o przyczynach niedoręczenia. Nie uzyskano informacji od organu doręczającego w I. i bez oświadczenia o stanie majątkowym pozwanego postanowieniem z dnia 25 stycznia 2016 roku ustanowiono dla niego pełnomocnika. Wyznaczono termin rozprawy na dzień 23 marca 2016 roku. Na rozprawie powódka oświadczyła, że pozwany nawiązał z nią kontakt i powiedział, że mieszka i pracuje w w., podała adres zakładu pracy pozwanego. Pełnomocnik pozwanego oświadczył, iż wysłał e-maila do pozwanego, ale nie otrzymał odpowiedzi. Nie wie czy pozwany w dalszym ciągu zamieszkuje na terenie I.. Pełnomocnik pozwanego zobowiązany został do nawiązania ponownego kontaktu z pozwanym, a sąd zwrócił się do pracodawcy o udzielenie informacji czy pozwany pracuje na terenie W., a jeżeli tak to od kiedy i z jakim wynagrodzeniem. Rozprawę odroczone na dzień 6 czerwca 2016 roku. Przed wyznaczonym na dzień 6 czerwca 2016 roku terminem rozprawy pełnomocnik powódki złożył wniosek o jej odroczenie z uwagi na fakt, iż na dzień 8 czerwca 2016 roku został wyznaczony w I. terminy rozprawy o unieważnienie małżeństwa. Jednocześnie pełnomocnik pozwanego podniósł, że pozwany przebywa na terenie Anglii na delegacji, a na stałe zamieszkuje w I.. Sąd zwrócił się do Ministerstwa Sprawiedliwości o wyciąg z prawa i I. w zakresie rozwiązywania małżeństwa, rozprawę odroczone z terminem z urzędu. Wobec oświadczenia pełnomocnika powódki, iż nie wie jak potoczyła się z prawa w I. wyznaczono terminy rozprawy na dzień 9 listopada 2016 roku. Na rozprawie w dniu 9 listopada 2016 roku przesłuchano zawnioskowanych przez powódkę świadków. Okazało się również, że odpis z prawa właściwego nadesłany został w języku angielskim i należy go przetłumaczyć. Rozprawę odroczone na dzień 31 maja 2017 roku. Pozwanego wezwano na adres w I. celem przesłuchania pod rygorem pominięcia dowodu z jego zeznań. Zobowiązano również jego pełnomocnika do przekazania pozwanemu informacji o terminie rozprawy. Z dnia 28 listopada 2016 roku wpłynęło do sądu pismo pełnomocnika powódki, w którym wniósł o wstrzymanie tłumaczenia prawa indyjskiego na okres 1 miesiąca, gdyż strony podjęły rozmowy mające na celu ugodowe zakończenie postępowania. Nadeszło tłumaczenie prawa hinduskiego na język polski i pismo z firmy zatrudniającej pozwanego, który przysłało do tłumacza.

Jeśli idzie o wniosek powódki o zabezpieczenie alimentów na rzecz małoletniej córki to został złożony w dniu 23 marca 2016r(k – 342 akt). Do chwili obecnej nie został rozpoznany. Na rozprawie w dniu 23 marca 2016r. powódka podała adres i nazwę zakładu pracy , w którym pracuje pozwany. Sąd zwrócił się do zakładu pracy pozwanego

o podanie czy pozwany istotnie jest tam zatrudniony i z jakim wynagrodzeniem, rozprawę odroczone na dzień 6 czerwca 2016r. Pismo do zakładu pracy pozwanego zostało wysłane w dniu 12 kwietnia 2016r., na pismo to sąd nie uzyskał odpowiedzi. Na kolejnym terminie w dniu 6 czerwca 2016r. zwrócił się do Ministerstwa Sprawiedliwości o nadesłanie prawa I. w zakresie rozwiązywania małżeństwa. Zarządzenie wykonane w dniu 7 czerwca 2016r. Tekst prawa przesłano sądowi 23 czerwca 2016r. Na rozprawie w dniu 9 listopada 2016r. ponownie zwrócono się do zakładu pracy pozwanego czy i od kiedy jest tam zatrudniony i z jakim wynagrodzeniem, oraz przedłożono tłumaczowi odpis prawa I. do przetłumaczenia, wniosek o zabezpieczenie sąd postanowił rozpoznać po przetłumaczeniu prawa właściwego. Rozprawę odroczone na dzień 31 maja 2017r. Tłumaczenie zostało wykonane przez tłumacza i przesłane do sądu w dniu 19.12. 2016r. Zaświadczenie z miejsca pracy pozwanego nosi datę 13 stycznia 2017r, data na kopercie wskazuje, że wpłynęło do Biura Podawczego Sądu 17.01. 2017r. (k 476), zostało przesłane do tłumacza 15 marca 2017r.

(dowód: akta SO w K. XVIIIIRC 2562/12)

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Skarga powódki jest częściowo zasadna.

Zgodnie bowiem z art. 2. u 1. Ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. - o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (Dz. U. z dnia 16 sierpnia 2004 r.) - strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, tylko wtedy jeżeli postępowanie w tej sprawie trwa dłużej, niż to konieczne dla wyjaśnienia tych okoliczności faktycznych i prawnych, które są istotne dla rozstrzygnięcia sprawy (przewlekłość postępowania). Zgodnie z ustępem 2 tegoż artykułu dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd, w celu wydania w sprawie rozstrzygnięcia co do istoty, uwzględniając charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

W postanowieniu z dnia 22.04.2010r., sygn. akt III SPP 6/10 (niepubl.) Sąd Najwyższy wyjaśnił, iż o przewlekłości postępowania decyduje ocena całego okresu podejmowania czynności przez dany sąd. Przewlekłość zachodzi wtedy, gdy okres ten przekracza rozsądne granice, przy uwzględnieniu terminowości i prawidłowości czynności podjętych przez sąd, charakteru sprawy, stopnia faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenia dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowania się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Badanie zaś przewlekłości postępowania, w tym terminowości poszczególnych czynności procesowych powinno być dokonane przy uwzględnieniu obiektywnych przesłanek, a nie poprzez wskazanie sztywnego okresu dla dokonania danej czynności, o naruszeniu jednej z podstawowych zasad postępowania (rozpatrzenie sprawy w rozsądnym terminie) decyduje nie sam upływ czasu, ale nieuzasadnione przewleknięcie procesu. (patrz SN z 07.10. 2010r., sygn. akt WSP 13/10, niepubl.).

Wskazać także należy, iż zgodnie z utrwalonym już w tej mierze orzecnictwem obowiązkiem skarżącego składającego skargę na przewłokę jest wskazanie konkretnych czynności procesowych, których sąd nie podjął lub dokonał wadliwie, powodując w ten sposób nieuzasadnioną zwłokę w postępowaniu, a powinnością sądu rozpoznającego skargę na przewlekłość postępowania jest odniesienie się do okoliczności wskazywanych w skardze jako uzasadniające żądanie strony. Konieczność dokonania oceny terminowości czynności podejmowanych zarówno na obecnym, jak i poprzednich etapach postępowania występuje zatem tylko wówczas, gdy skarżący wskaże konkretne zarzuty odnoszące się do tych faz postępowania (patrz. m.in. Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26.11.2013r., III SPP 240/13, OSNAPiUS 2017/1/13). Podobne stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Krakowie w postanowieniu z dnia 21 lipca 2016r., II S 18/16 (Legalis), w którym stwierdził, iż sama krytyczna ocena sprawności postępowania nie jest wystarczająca do uwzględnienia skargi, ale konieczne jest wskazanie, które czynności bądź ich brak autor skargi uważa za opieszałość. Skarga ma wskazywać, w którym miejscu postępowania doszło do uchybienia organu procesowego w

zakresie terminowości bądź prawidłowości czynności oraz jakie konkretnie działania bądź zaniechania doprowadziły do zwłoki. Sąd rozpoznający skargę nie może zastępować strony w jej powinnościach dokładnego przytoczenia okoliczności uzasadniających żądanie.

Podnieść więc trzeba, iż w niniejszej sprawie skarżąca przewlekłość postępowania wiązała jedynie z nierozpoznaniem w terminie jej wniosku o zabezpieczenie powództwa, oraz z składała zarzut, iż sąd zamierza rozpoznać wniosek w oparciu o inne przepisy niż powinien albowiem winien rozpoznać go według przepisów właściwych dla orzekania w sprawie alimentacyjnej dziecka zamieszkałego na terenie Austrii. Zatem Sąd Apelacyjny rozpoznając skargę może odnieść się jedynie do tych wskazanych w skardze okoliczności.

Jeśli idzie o zarzut zastosowania w przyszłości przez sąd niewłaściwego prawa, to wskazać trzeba, że w odrębnym postępowaniu ze skargi na przewlekłość postępowania wykluczone jest dokonywanie merytorycznej oceny lub weryfikowanie kontrowersji prawnych lub prawniczych, zawartych w kontestowanym orzeczeniu wydanym w postępowaniu, któremu zarzucono przewlekłość (patrz. Postanowienie SN z 15.05.2013r., III SPP 60/13, niepubl.)

Wskazać też trzeba, że wprawdzie zarzut przewlekłości postępowania dotyczy postępowania incydentalnego – rozpoznania wniosku o zabezpieczenie, jednakże zgodnie z poglądem wyrażonym przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 9 września 2011r., sygn. akt III SPP 27/11(niepubl.), który to pogląd Sąd Apelacyjny w tym składzie podziela, mimo, iż w trybie skargi dotyczącej naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki Sąd nie kontroluje merytorycznie rozstrzygnięć sądu, a ocenie pod kątem przewlekłości postępowania podlega czas trwania całości postępowania, a nie terminowość podejmowania przez sąd poszczególnych czynności, to nie wyklucza to możliwości stwierdzenia przewlekłości postępowania z powodu nieterminowości podjęcia przez sąd jednej czynności gdy opóźnienie w wykonaniu tej czynności jest tak znaczne, że powoduje przewlekłość całego postępowania.

W ocenie zaś Sądu Apelacyjnego opóźnienie w rozpoznaniu wniosku o zabezpieczenie jest tak znaczne, że powoduje przewlekłość całego postępowania. Wniosek o zabezpieczenie alimentów na małoletnie dziecko stron był bowiem złożony w dniu 23 marca 2016r i nie został rozpoznany do chwili obecnej, czyli przez ponad 13 miesięcy, podczas gdy winien być rozpoznany niezwłocznie.

Oceniając czy przy rozpoznaniu wniosku o zabezpieczenie powództwa nastąpiła przewlekłość postępowania miał Sąd Apelacyjny na uwadze, że istnieją obiektywne trudności w bezzwłocznym rozpoznaniu wniosku albowiem pozwany mieszka w innym państwie, jest innej narodowości, co powoduje konieczność uzyskania przepisów prawa tego państwa (I.) oraz ich przetłumaczenia, są też trudności z uzyskaniem informacji o miejscu pracy pozwanego i uzyskiwanych zarobkach, jednakże okoliczności te nie usprawiedliwiają nie rozpoznania wniosku o zabezpieczenie przez ponad rok. W ocenie Sądu Apelacyjnego i w kwestii uzyskania przepisów prawa I. oraz ich tłumaczenia oraz ustalenia miejsca pracy pozwanego i osiągniętych zarobków, które zdaniem Prezesa Sądu Okręgowego uniemożliwiały sądowi wcześniejsze rozpoznanie wniosku sąd pierwszej instancji działał opieszale. Powódka wniosek o zabezpieczenie złożyła już w dniu 23 marca 2016r., podała na rozprawie w tym dniu adres zakładu pracy pozwanego. Wprawdzie sąd zwrócił się do tej firmy już w dniu rozprawy, jednakże, mimo braku odpowiedzi nie monitował o odpowiedź ani nie zwrócił się ponownie o informację, chociaż po upływie miesiąca od dnia wydania zarządzenia, gdy żadna odpowiedź nie wpłynęła powinien to uczynić. Tymczasem sąd ponownie o informację zwrócił się dopiero na wyraźne żądanie powódki i to dopiero w dniu 9 listopada 2016r czyli po ośmiu miesiącach . Z dołączonej do akt na stronie 476 koperty wynika , iż pismo z firmy (...) wpłynęło do sądu w dniu 17 stycznia 2017r., a do tłumacza przesłano je dopiero w dniu 13.03.2017r. (zarządzenie k 479) czyli prawie po dwóch miesiącach. Podobnie ma się rzecz z przepisami prawa, o które sąd pierwszej instancji zwracał się do Ministerstwa Sprawiedliwości. Jeżeli uważał, że są niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy winien się o nie zwrócić już na początku postępowania , a już na pewno po złożeniu przez powódkę wniosku o zabezpieczenie, a nie dopiero po rozprawie z dnia 6 czerwca 2016r., czyli po upływie przeszło dwóch miesięcy od złożenia wniosku . Ponadto przepisy dotyczące rozwiązywania małżeństw osób wyznania H. przesłano z Ministerstwa Sprawiedliwości w języku angielskim w dniu 27 czerwca 2016r, a sąd zlecił przesłanie tego prawa do tłumacza celem przetłumaczenia dopiero w dniu 9 listopada 2016r. Na wyznaczonych w tym czasie rozprawach sąd nie zajmował

się wnioskiem o zabezpieczenie, zwrócić też uwagę trzeba, że wniosek o zabezpieczenie nie musi być rozpoznany na rozprawie. Nadto ustalając wysokość zabezpieczenia w sprawach o alimenty Sąd bierze pod uwagę możliwości zarobkowe osoby zobowiązanej do alimentacji, a nie faktycznie uzyskiwane dochody.

Zatem rację ma skarżąca, iż sąd pierwszej instancji rozpoznając wniosek o zabezpieczenie powództwa dopuścił się przewlekłości postępowania.

Nie było natomiast potrzeby uwzględnienia żądania skarżącej i wydawania sądowi rozpoznającemu sprawę zaleceń, o których mowa w skardze. Jak wyżej wskazano w postępowaniu ze skargi na przewlekłość postępowania wykluczone jest dokonywanie merytorycznej oceny lub weryfikowanie kontrowersji prawnych zawartych w orzeczeniu, którego skarga dotyczy, dlatego też Sąd rozpoznający skargę na przewlekłość nie może wypowiadać się co do przepisów prawa, które mają być w sprawie zastosowane. Natomiast wydanie sądowi rozpoznającemu sprawę zaleceń sprowadzających się do wyznaczenia posiedzenia celem rozpoznania wniosku o zabezpieczenie jest w ocenie Sądu Apelacyjnego oczywiście zbędne (art. 12 ust 3 cyt. ustawy o skardze) albowiem na dzień 31 maja 2017r. wyznaczono już termin rozprawy, wezwano strony do osobistego stawiennictwa celem przesłuchania, treść prawa wraz z tłumaczeniem została już przez sąd uzyskana, pismo z miejsca wskazanego jako miejsce pracy pozwanego już nadeszło i zostało przesłane tłumaczowi, nadto rozpoznanie wniosku o zabezpieczenie może być wydane na posiedzeniu niejawnym.

Uwzględnić należało natomiast częściowo żądanie przyznania skarżącej sumy pieniężnej od Skarbu Państwa. Z mocy artykułu 12 ust 4 cyt. ustawy o przewlekłości postępowania uwzględniając skargę sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa sumę pieniężną w wysokości od 2.000 zł do 20.000 zł .

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w okolicznościach niniejszej sprawy żądanie zapłaty kwoty 6.000 zł uznać trzeba za wygórowane; wystarczające w tych okolicznościach będzie zasądzenie na rzecz powódki kwoty 3.000zł. Określając wysokość odpowiedniej sumy pieniężnej należnej powódce, sąd miał na uwadze czas trwania postępowania w tym czas zwłoki, rodzaj sprawy, w której nastąpiła przewlekłość, jej znaczenie dla skarżącej, a także i to, że zwłoka sądu w podjęciu czynności w części wynikała z faktu, iż pozwany jest obywatelem I., a pracuje w W..

Reasumując na mocy art. 12 cytowanej ustawy o skardze (...) orzeczono jak w sentencji.

SSA Anna Bohdziewicz SSA Małgorzata Wołczańska SSA Ewa Jastrzębska